

**แนวคิด คุณค่าและการสร้างพลังทางสังคม ของวัดพระปฐมเจดีย์
ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
CONCEPT, VALUE AND BUILDING SOCIAL POWER BUILDING
OF WAT PHRA PATHOM CHEDI RAJAVARAMAHAVIHARA,
PHRA PATHOM CHEDI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE**

พระมหาสงคราม สุมะโช (จันทร์ทาคีรี)

Phramaha Songkhram Sumeadho (Chantakiri)

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถนนพหลโยธิน อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

เบอร์โทรศัพท์ : 084-6065758 E-mail : MCU.Songkhram@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและคุณค่าของการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์และบริบทการเปลี่ยนแปลงของงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อศึกษางานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์กับการสร้างพลังทางสังคม ของวัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม **วิธีการวิจัย** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่ม ได้แก่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประชาชนชาวไทยทั่วไปผู้มาเที่ยวในจังหวัดนครปฐมทั้งปี 2555 จำนวน 740,681 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการทั้ง 33 แผนก จำนวน 2,078 รูป/คน และกลุ่มภาคี ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครนครปฐมทุกภาคส่วน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 79,148 คน รวม 82,493 รูป/คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน **ผลการวิจัย** พบว่า (1) ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปที่มีต่อการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้ง 5 ด้าน

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้าน พบว่า ด้านการให้ข้อมูล ด้านการบริการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ ด้านการจัดกิจกรรมเชิงประเพณี อยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) กระบวนการการบริหารจัดการงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการสร้างองค์ความรู้ ด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน (3) จากการวิเคราะห์กระบวนการการบริหารจัดการงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ พบว่า กระบวนการการบริหารจัดงานเกิดการสร้างพลังให้เกิดแก่สังคมมี 5 ด้าน 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ มีการพัฒนากาย พัฒนาจิต พัฒนาจิต และปัญญา ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการฝึกอบรมตนเองก่อนเป็นอันดับแรกของผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านการพัฒนาองค์กร คือ การสร้างองค์กรขึ้นมาเพื่อทำงานช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม 3) ด้านการพัฒนางาน คือ การจัดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ขึ้นเพื่อทำให้งานพัฒนาตนเองเป็นไปตามกระบวนการบริหารที่ได้กำหนดไว้นำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและองค์กรทำให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆ 4) ด้านการสร้างองค์ความรู้เชิงพุทธ คือการจัดกิจกรรมโดยนำเอาความเชื่อ ความรู้ทางประเพณีวัฒนธรรมไทยเข้ามาประยุกต์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกันจนก่อให้เกิดปัญญาในการดำเนินชีวิตและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) ด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม คือ การพัฒนาโดยอาศัยภาคีที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดงานได้ร่วมกันสร้างระบบเครือข่ายทางสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จนก่อให้เกิดความสามัคคีนำไปสู่การพัฒนาสังคม

คำสำคัญ : งานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์, การสร้างพลังทางสังคม

Abstract

The present study **aimed** at 1) to study the origin and the value of the annual festival organization in celebration of Phra Pathom Chedi at Wat Phra Pathom Chedi Rajavaramahavihara, Phra Pathomchedi sub-district, Muang district, Nakhon Pathom province, 2) to study the process of the annual festival management and the context of the annual festival change in celebration of Phra Pathom Chedi at Wat Phra Pathom Chedi Rajavaramahavihara, Phra Pathom Chedi sub-district, Muang district, Nakhon Pathom province 3) to study the annual festival of Phra Pathom Chedi with the social power building of Wat Phra Pathom Chedi Rajavaramahavihara, Phra Pathom Chedi sub-district, Muang district, Nakhon Pathom province. **The methodology**, In this research, a researcher conducted a survey of the sample groups that was divided into 2 groups: 1) the population would be 400 out of total 740,681 Thai people who came to tour Nakhon Pathom

province in the year of 2011 by using Taro Yamane formula. 2) 2,078 people from the committee of 33 units and 79,148 local people who involved in Phra Pathom Chedi festival organization which totaled 82,493 people, the population would be 204 out of total 82,493 people by using Taro Yamane formula. **The findings** of this research showed that: 1. General people's opinions on the annual festival organization in celebration of Phra Pathom Chedi at Wat Phra Pathom Chedi Rajavaramahavihara, Phra Pathom Chedi sub-district, Muang district, Nakhon Pathom province were found that 5 aspects were at an excellent level with the means scores 3.92. When each aspect was considered separately, it showed that the aspect of giving the information, service, environmental management, Buddhist-approach activity and traditional activity were at an excellent level in all aspects. 2. Managing process in celebration of Phra Pathom Chedi of Wat Phra Pathom Chedi Rajavaramahavihara, Phra Pathom Chedi sub-district, Muang district, Nakhon Pathom province was found that 6 aspects were at an excellent level with the means scores 3.94. When each aspect was considered separately, it showed that the aspect of planning, personnel administration, providing the convenience of knowledge building and the social network building were at an excellent level in all aspects. 3. Based on analyzing the management process in celebration of Phra Pathom Chedi, it was found that the process of festival management which held build the social power consisted of 5 aspects: 1) The aspect of the personnel development; the promotion of work practitioners such as physical, mental and intellectual development in accordance with Buddhist teachings through the process of personal training was the first priority. 2) The aspect of organizational development; building the organization for helping the society, for driving the social development. 3) The aspect of work development; organizing Phra Pathom Chedi festival was to develop one's self complying with the determined process that led to personnel and organizational development and other social development. 4) Building the body of the Buddhist approach knowledge was to set activities by applying the faith and Thai traditional knowledge to the principles of Buddhism together in order to build wisdom in process of life and lead to sustainably social power building. 5) The aspect of social network building was the development along with other involved parties in order for them to have the participation in organizing the festival and building the social network system led to have the unity through social development.

Keywords : Phra Pathom Chedi Festival, Social network

บทนำ

นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยในราวพุทธศตวรรษที่ 2 – 3 หรือเมื่อประมาณ พ.ศ. 236 ด้วยการส่งพระสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนต่างๆ ของพระเจ้าอโศกมหาราชกษัตริย์อินเดียในสมัยนั้น พระเถระ 2 รูป คือ พระโสณะและพระอุตตระได้เดินทางมายังดินแดนประเทศไทย ในสมัยนั้นเรียกว่า “สุวรรณภูมิ” ซึ่งมีประเทศต่างๆ รวมกันอยู่หลายประเทศ ทั้งพม่า เวียดนาม กัมพูชา ลาว มาเลเซีย ไทย และนับจากนั้นเป็นต้นมา อารยธรรมแห่งพระพุทธศาสนาก็เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย แนวคิดและวิถีการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาได้กลายเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไทย มีความเกี่ยวข้องกับผู้คนทุกชั้น พระพุทธศาสนา กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ในมิติต่างๆ ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ปรัชญา การดำรงอยู่ในวิถีชีวิต และการสร้างสรรค์ในเชิงศิลปวัฒนธรรม จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา และกระบวนการที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมทางสังคม ในขณะที่สถานที่สำคัญหรือวัดในทางพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิชาและศิลปวิทยาการในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งในด้านโบราณคดี จารีตประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ฯลฯ นับว่ามีคุณค่าและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงถึงความเป็นมาของผู้คนในสังคม

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวัดกับสังคมประเทศไทยที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ไม่อาจแยกวัดกับชาวบ้านออกจากกันได้ โดยเฉพาะพระสงฆ์ถือ

ได้ว่าเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาที่เป็นผู้นำที่ดูแลวัดวาอาราม และศาสนสถานสิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัดหากสิ่งก่อสร้าง หรือถาวรวัตถุที่ทรุดโทรมลงก็ดูแลปฏิสังขรณ์ โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากชาวบ้านโดยรวมแรงร่วมใจกันจนก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนนั้นๆ โดยอาศัยวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจมาจนถึงยุคปัจจุบัน ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมก็ตามสถาบันพระพุทธศาสนาได้มีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อสังคมไทยมานานนับพันปี และพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัดเป็นผู้นำของจิตใจของประชาชนเป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อถือการร่วมมือกัน เป็นที่ประกอบพิธีกรรม เป็นเป้าหมายหลอมวิถีชีวิตชาวพุทธไทย ด้วยความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าเช่นนี้ วัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งกษัตริย์ลงมาจนถึงสามัญชนนิยมที่เดินทางไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ยังศาสนสถานต่างๆ ด้วยถือว่าเป็นบุญ เป็นกุศล เป็นสิริมงคลในชีวิต

งานเทศกาลประจำปีตามความเข้าใจของคนทั่วไป คืองานวัดเมื่อพูดถึงงานวัด คนสมัยก่อนมักจะนึกย้อนถึงอดีต เมื่อตอนยังเป็นเด็กที่มักจะตื่นเต้นกับสิ่งที่จะได้พบในงานวัด และเฝ้ารอคอยว่าเมื่อไหว้วัดใกล้บ้านจะจัดงานกันเสียที จนถึงปัจจุบันเรายังมีงานวัดประจำปีกันอยู่เช่นเคย เพียงแต่ด้วยรูปลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและวัตถุประสงค์ที่ผันเปลี่ยนไปตามกระแส วัดมีบทบาทต่อชุมชนและเป็นสถานที่ชุมนุมพบปะสังสรรค์กันในการทำบุญ การรื่นเริงในคราวเทศกาลทางศาสนา

เมื่อถึงเดือน 12 ของทุกปี ทางวัดพระปฐมเจดีย์ก็จะจัดงานเพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระเจ้าอโศกมหาราช ที่ทรงส่งสมณทูตพร้อมคณะที่ได้นำพระพุทธศาสนา ประดิษฐานยังดินแดนสุวรรณภูมิ และเป็นการรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่ได้มีพระราชศรัทธาทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา บำรุงองค์พระปฐมเจดีย์ตลอดมา

งานประจำปีของวัดพระปฐมเจดีย์นี้ เป็นงานใหญ่ระดับชาติ จำเป็นต้องมีระเบียบมีระบบ และอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดงาน ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่แต่ละแผนกให้เกิดความเรียบร้อย ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ โดยเฉพาะในฝ่ายบรรพชิตได้รับความกรุณาจากพระมหาเถรานุเถระทั้งในจังหวัดนครปฐมและต่างจังหวัด ร่วมกันปฏิบัติงานทั้งในส่วนดำเนินการ และอำนวยความสะดวกช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ เพราะองค์พระปฐมเจดีย์เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่ง เป็นจุดศูนย์รวมของสถาบันทั้ง 3 ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้เป็นหนึ่งเดียว

โดยทางวัดได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ชมการออกร้านแสดงสินค้าและชมมหรสพต่างๆ ภายในงาน และจัดให้มีการบำเพ็ญกุศลตามประเพณีนิยม เช่น ปิดทองหลวงพ่อพระร่วงโรจนฤทธิ์จำลอง, ปิดทองพระพุทธรูปสำคัญประจำวิหาร, ฟังเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์ 1000 พระคาถา, สร้างกระเบื้องไว้ซ่อมแซมองค์พระปฐมเจดีย์, ใ้บาตรสวดังค์ 108 เป็นต้น เพื่อจะได้ช่วยกันบริจาคเงินสมทบทุนไว้บูรณปฏิสังขรณ์องค์พระปฐมเจดีย์ ให้ยืนยงคงอยู่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด คุณค่าและการสร้างพลังทางสังคม วิธีการบริหารจัดการงานเทศกาลนมัสการองค์พระ

ปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์และการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมในปัจจุบันเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ปรับปรุงพัฒนาศักยภาพใน ด้านการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและคุณค่าของการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารงานนมัสการ องค์พระ ปฐมเจดีย์และบริบทการเปลี่ยนแปลงของงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3. เพื่อเพื่อศึกษางานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์กับการสร้างพลังทางสังคม ของ วัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประชาชนชาวไทยทั่วไปผู้มาเที่ยวในจังหวัดนครปฐมทั้งปี 2554 จำนวน 740,681 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามานะ (Taro

Yamane) ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการทั้ง 33 แผนก จำนวน 2,078 รูป/คน และกลุ่มภาคี ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครปฐม ที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 79,148 คน รวม 82,493 รูป/คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวคิด คุณค่าและการสร้างพลังทางสังคม ของวัดพระปฐมเจดีย์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

3.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ผลการวิจัย

1. ประชาชนทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วน มีความคิดเห็นต่อการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ข้อมูล ด้านการบริการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ ด้านการจัดกิจกรรมเชิงประเพณี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. กระบวนการการบริหารจัดการงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการสร้างองค์ความรู้ ด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. จากการวิเคราะห์กระบวนการการบริหารจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ พบว่า กระบวนการการบริหารจัดงานเกิดการสร้างพลังให้เกิดแก่สังคมมี 5 ด้าน 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร คือ

การส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ มีการพัฒนากาย พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการฝึกอบรมตนเอง ก่อนเป็นอันดับแรกของผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านการพัฒนาองค์กร คือ การสร้างองค์กรขึ้นมาเพื่อทำงานช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม 3) ด้านการพัฒนางาน คือ การจัดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ขึ้นเพื่อทำให้งานพัฒนาตนเองเป็นไปตามกระบวนการการบริหารที่ได้กำหนดไว้ นำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและองค์กรทำให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆ 4) ด้านการสร้างองค์ความรู้เชิงพุทธ คือการจัดกิจกรรมโดยนำเอาความเชื่อกnowledgeทางประเพณีวัฒนธรรมไทยเข้ามาประยุกต์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกันจนก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) ด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม คือ การพัฒนาโดยอาศัยภาคีที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดงานได้ร่วมกันสร้างระบบเครือข่ายทางสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จนก่อให้เกิดความสามัคคีนำไปสู่การพัฒนาสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ โดยภาพรวมจากการวิจัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่ออภิปรายผล ตามรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการให้ข้อมูล ด้านการบริการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ ด้านการจัดกิจกรรมเชิงประเพณี อยู่ในระดับมากเหมือนกันหมด มีค่าเฉลี่ยรวม 3.92 ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ จักร์ตุพล ศรีถาวร ได้ทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับงานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับงานประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ รองลงมาด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ด้านการรับ

การวิจัย กระบวนการการบริหารจัดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม จากการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 3.94 และเมื่ออภิปรายผลตามรายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการสร้างองค์ความรู้และด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม อยู่ในระดับมากเหมือนกันทั้งหมด มีค่าเฉลี่ยรวม 3.94 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนรชัย กอบกสิกรรม ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการงานประจำปีของวัดในตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการงานประจำปีของวัดในตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาสังคมของวัดพระปฐมเจดีย์และย้อนกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการสร้างพลังให้เกิดแก่สังคมมี 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาบุคลากร คือ การส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ มีการพัฒนากายพัฒนาจิต พัฒนาจิตและปัญญา ผ่านกระบวนการฝึกอบรมตนเองก่อนเป็นอันดับแรกของผู้ปฏิบัติงาน 2) การพัฒนาองค์กร คือ การสร้างองค์กรขึ้นมาเพื่อทำงานช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม 3) การพัฒนางาน คือ การจัดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์เพื่องานพัฒนางานให้ เป็นไปตามกระบวนการการบริหารที่ได้กำหนดไว้ นำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและองค์กรทำให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆ 4) การสร้างองค์ความรู้เชิงพุทธ คือ การจัดกิจกรรม โดยนำเอาความเชื่อ ความรู้ทางประเพณีวัฒนธรรมไทยประยุกต์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจนก่อให้เกิดปัญญาในการใช้ชีวิตและนำไปสู่การสร้างพลังทางสังคม 5) การสร้างพลังทางสังคม คือ การพัฒนาโดยอาศัยภาคีที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดงานได้ร่วมกันสร้างระบบเครือข่ายทางสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมก่อให้เกิดเป็นพลังสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. วัดควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและเชิญผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเข้ามาช่วยดูแลในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่การบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น
2. วัดควรให้ความสนใจแก่ชุมชนรอบวัดให้มากกว่านี้โดยคำนึงถึงเรื่องผลประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ

3. วัดควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีสิทธิในการเสนอความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความในการจัดงาน

4. ภาครัฐ ควรเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีความสามัคคี และปลูกฝังจิตสำนึกทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสำนึกรักเอกลัทธิในความเป็นไทยให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จักษ์ตุพล ศรีถาวร.(2555) “การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนเกี่ยวกับงานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต).(2513).

พระพุทธศาสนากับสังคมไทยในปัจจุบัน, กรุงเทพมหานคร : สยามสมาคม.

พระนรชัย กอบกสิกรรม.(2556). “ประสิทธิภาพการ

จัดการงานประจำปีของวัดในตำบลสัมปทวน อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ.(2556).

“การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”. รายงานการวิจัย. นนทบุรี :

บริษัท ดีไซน์ ดีไลท์ จำกัด.

วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร.(2557) **ที่ระลึก**

งานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์

ประจำปี 2557.กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรม

เมธี – สหยาพัฒนาการพิมพ์.

Arthur E. Fink.(1974). **The Field of Social Work.**

New York : Holt, Rinehart and Winston.

Herbert H. Stroup.(1960). **Social Work : An**

introduction to the Field. 2nd col

New York : American Book.